

Arkadaşım İçin • Irmak Zileli

Köprü Kitaplar • Roman • 188 sayfa • Önerilen sınıflar: 7, 8, Lise
DUYGULAR • HAK ve ÖZGÜRLÜKLER • SANAT • ZAMAN ve MEKÂN • ERDEMLER
arkadaşlık • önyargı • farklılıklar • aile • resim yapmak • yolculuk • kuşkular • çizgi roman • iz sürmek • eşitlik • eğitim • yetimhane • çalışmak • yalnızlık • Bursa

Yunus Nadi ve Duygu Asena Roman Ödülleri sahibi **Irmak Zileli**, yaralı bir gencin hayata tutunma ve ailesini arama serüvenini iki arkadaşın ağzından anlatıyor. Birbirini dinlemenin ve anlamaya çalışmanın değerini duyumsatan roman, büyüme sancılarını dillendiriyor. Önyargıların ve kuşkuların dünyasında, gençliği ayakta tutan en güçlü dayanak olan arkadaşlığı, bambaşka yaşamlardan çıkıp gelen iki gencin bakış açısından yorumluyor. Gençleri edebiyatla buluşturmayı amaçlayan, editörlüğünü **Semih Gümüş**'ün üstlendiği ve **Müren Beykan**'ın yayına hazırladığı, 2010 Memet Fuat Yayıncılık Ödülü ile taçlanan Köprü Kitaplar koleksiyonunun 26. kitabı, her yaşta okuyucu için.

Ezgi önce, Yunus'un yaralı yüzünü resmetmek ister sadece. Ama bu sayede tanımaya başladığı delikanlıyla arkadaş olur. Onu daha bebekken terk etmiş ailesini bulmasında yardım eder Yunus'a. İstanbul'dan Bursa'ya uzanan maceralarında, hiçbir şey sandıkları gibi kolay olmaz. Hem Ezgi'nin anne babasıyla hem de Yunus'un geçmişiyle yüzleşmeleri, aile olmanın anlamı üzerine düşünceleri gerekir. Dostluğun gücünü keşfeden gençler bazen köşeye sıkışsalar da, sorulara yepyeni cevaplar bulurlar...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Romanın ilk cümlesi, "Biz kötü bir şey yapmadık", okura ne vadediyor; nasıl hissettiriyor? Bahsedilen "kötü" kimin için ve ne olabilir?
- 2- Yusuf'un yüzündeki leke, "leke"den öte bir şey olabilir mi? Sizce leke neyin metaforu; yazar bu yara üzerinden hangi toplumsal yargıları düşündürmek istiyor? Benzer biçimde yüzünüzde kalıcı bir lekeniz olsa nasıl hissedersiniz; tutum ve davranışlarınız nasıl etkilenir? Bu leke nedeniyle, arkadaşlıklarınızı, ilgi alanlarınızı, yaşam hedeflerinizi de içeren sosyal varlığınızda herhangi bir değişim olur mu?
- 3- Ezgi'nin resimleriyle yıllardır ilgilenmeyen annesinin ancak Yunus ortaya çıkınca kızının çalışmalarına bakmak istemesinin altında ne var?
- 4- Aydın ve uygar bir aile olmalarına rağmen anne ve babasının Ezgi'nin çizim merakını ve yeteneğini ciddiye almaması nasıl açıklanabilir? Çocuklarına sayısız ders aldırın, kurstan kursa taşıyanları da düşündüğünüzde, günümüzde çocukların yetenekleri aileler için sizce ne anlam ifade ediyor?
- 5- Ezgi'nin anne ve babasının "karşı cinsle arkadaş olunmaz" kanısıyla ilgili görüşünüz ne? Bu görüş toplumda ne kadar yaygın; neden?
- 6- Ezgi'nin ve Yunus'un kişilik özelliklerini ayrı ayrı irdeleyin. Bu ilişkide güçlü olan var mı? Neden?
- 7- Yunus ile Ezgi'nin ortak noktası ne? İki gencin ilişkisinde okura yansıyan ana duygu sevgi mi, saygı mı? Nedenlerinizle birlikte açıklayın.
- 8- Yunus'un, onu sokağa bırakan annesi hakkında sorduğu soruya sizin yanıtınız ne: "Dört çocuğa bakıyor da birine mi bakamıyor?" Romanın sonunda gençlerin, Bursa'daki evin önünde gördükleri aile, size nasıl bir izlenim verdi?
- 9- Ezgi'nin, modern ve uygar olduklarını söyleyen ebeveynleri gerçekten böyle mi? Sizce modern ve uygar olmanın kıstasları neler? Ebeveyn-çocuk ilişkisinde tarafların "özel"ine saygı konusunu ve çocukların özgürlük sınırlarını nasıl görüyorsunuz? Kent yaşamının ve internetin yarattığı kaos ortamında ebeveynlerin kuşkuculuğu ne kadar hoş görülebilir?
- 10- Gençlerin tersine, ebeveynin Çingene, Kürt vb. etnik köken ayrımcılığı nasıl açıklanır? Sizin çevrenizde de gençler ve yetişkinler arasında bu tür bir anlayış farklılığı var mı? Örneklerinizle birlikte açıklayın.

- 11- Yusuf'un yetimhanede yaşadığına benzer biçimde okul, yurt, kamp gibi çocuk ve gençlerin birlikte yaşadığı ortamlarda, yeni gelenler ve küçükler neden çeşitli biçimlerde zorbalığa uğruyor? Yöneticilerin durumdan habersiz olduklarını düşünüyor musunuz? Sizce bu zorbalık neden önlenmiyor?
- 12- Ezgi'nin anne ve babası neden Yunus'u suçlama eğilimindedir? Roman, "suçlu olma" kavramının sınıfsal olup olmadığına ilişkin neler düşündürüyor? Sizce suç, sınıfsal mı?
- 13- Ebeveynin Yunus'a karşı olan tutumu ne zaman ve neden değişmeye başlıyor? Bu değişimde ana etken Ezgi'nin kararlı yaklaşımı mı, Yunus'un davranışları ya da hikâyesi mi?
- 14- Yazarın sıralı anlatım biçimi, italikle verilmiş iç konuşmalar ve karakterlerin konuşma dili hakkında neler söylenebilir? Bu yazım tekniği okuru nasıl etkiliyor?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Çalıştay:** Öğrenciler gruplar halinde çalışarak, yaşam alanlarının etnik ya da sosyolojik bölgelere göre ayrışma nedenlerini, kentler, ülkeler, kıtalar boyutunda irdelesinler. Çoğunluk yönetimler savunduğu halde "farklılıklar zenginliktir" söyleminin neden hayata geçmediği, farklılıklar söz konusu olduğunda neden eşitsizliğin hak görüldüğü, bu sorunun nasıl çözülebileceği tartışılsın. Grupların çalışmaları irdelensin ve ortaya çıkan veriler, çalıştayın duyurusu olarak düzenlenerek okul içinde yaygınlaştırılsın.
- **Karikatür:** Herkes, romandaki karakterlerden istediği birinin renkli-renksiz karikatürünü yapsın. Karakterin en belirgin kişilik özelliğini vurgulayan karikatürler gruplanarak, fiziki ve dijital ortamlarda sergilensin.
- **Film:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup arkadaşlık temasını işleyen bir filmi inceleyerek, sunum halinde düzenlesin. Filmden kısa görüntülerle gerçekleştirilecek sunumlar sırasında, sorulara yanıt verecek düzeyde konuya ve filme hâkim olan grup üyeleri, kendi yorumlarını da aktarsın. Arkadaşlık temasının önemli örneklerini içeren bir film seçkisi oluşturulsun.
- **Tartışma:** Birbirini görececek biçimde yerleşen öğrencilerle, toplumu şekillendiren, kültürel alt yapıyı etkileyen, sosyolojik varlığı belirleyen hatta günlük hayata yansıyan önyargılarla ilgili bir beyin fırtınası gerçekleştirin. (Örnek: Kadınlar iyi şoför değildir /...den adam çıkmaz / Erkekler ağlamaz vb.) Her öğrenci her seferde tek örnek verebilir. Söylenen önyargıları kaydederek listeleyin. Yazılanları cinsiyete, toplumsal rollere, mesleklere, yaşa göre gruplayın. Birkaç tur yapılan beyin fırtınasının sonunda listedeki grupları yorumlayın. Romanda Ezgi'nin annesinin dediği gibi, önyargıların insanları koruyup korumayacağı ve hangi alanlarda daha yoğun olduğu ortaya çıksın.
- **Canlandırma:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup kitapta Ezgi ve annesi, babası ve Yunus, Ezgi'nin annesi ve babası arasında geçen, en etkili bulunduğu birkaç diyalogu seçsin ve kişileştirerek canlandırınsın. Bu drama seanslarında ebeveynin konuşmaları gençlerin anlatımından çıkarılarak kendi ağızlarından aktarılsın. Grupların canlandırmaları oluş sırasına göre dizilerek sergilendiğinde, romanın bu dramatize anlatım dilinden nasıl etkilendiği tartışılsın.
- **Sunum:** Roman boyunca verdikleri tepkilerle Ezgi'nin "yakın" ve Yunus'un "olmayan" ailesini göz önünde bulundurarak, aile olmanın anlamını ve koşullarını sınıfça tartışın. Kan bağı insanları aile yapar mı? Arkadaşlar ailenin yerini tutabilir mi? Aile kültürü kimleri kapsar, bireylere ne gibi sorumluluklar yükler? Modern ve geleneksel aile modellerinin toplumu biçimlendirmede etkileri neler? Konuyu bütün ayrıntılarıyla etraflıca tartışarak sonuçları bir sunum haline getirerek okul genelinde yaygınlaştırın.
- **Yazma:** Öğrenciler, kişilerin karakter özelliklerini de düşünerek, romanın sürpriz sonundan 5 yıl sonrasını hayal ederek yazılar yazsınlar. Ancak hayaller gerekçelere dayandırılmış olmalı. Bakalım, roman okura geleceğe ilişkin neler hayal ettiriyor?
- **Araştırma:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Grupların her biri seçecekleri değişik bir coğrafyada / ülkede, muhtaç ailelerde doğan ya da istenmeyen çocukların hayatta kalma şanslarını, koşullar ve

yöntemler bakımından araştırırsın. Bu çocuklara ne oluyor? Gruplar bu sosyolojik araştırmalarını paylaştıklarında ortaya çıkan ortak ve farklı sonuçları derlemek üzere bir komisyon kurulsun. Konunun yaygın ve özel gerçekleriyle ilgili farkındalık yaratan bir rapor hazırlansın.

- **Sergi:** Öğrenciler 3 kişilik gruplar halinde çalışarak, çizgi roman türünün en sevdikleri örnekleriyle ilgili sunum hazırlasınlar. Bu türün ülkedeki ve dünyadaki yerini, türe boyut katan teknolojileri, konularını, eski ve yeni çizgi roman anlayışlarını, türün sanat sayılıp sayılmayacağı yönündeki tartışmaları da içeren sunumlar düzenlensin. Sonuçta, konuyla ilgili bütün verilerin, görsellerin, yorumların, türün eski ve yeni örneklerinin yer aldığı büyük bir sergi oluşturulsun.